ՕԵՐԵՔԱՇ
29 ՕԳՈՍՏՈՍ
1941 ԹՎԱԿԱՆ
ՆՈՐ ՇՐՋ. ԹԻՒ 492 (1631)
DIRECT-PROP. V. BENJIAN

ՇԵՓՈՒՏ

ՕՐԱԹԵՐԹ

جريدة يراد
YEPRAD
QUOTIDIEN ARMENIEN
B. P. 382 Alep-Syrie

— ԻՐԱՆԻ ՇԱՀԸ ՊԻՏԻ ՎՏԱՐԻ ԳԵՐՄԱՆՆԵՐԸ —

ՀՕՐԱՎԱՐ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ ԵՒ ԻՐ ՀԱՅ ՀԻՆՈՒՈՐՆԵՐՆ ԷԻՆ ԹԱՎՐԻԶԸ ԳՐԱՒՈՂՆԵՐԸ

ՍՈՎԻԵԹ ՈՒԺԵՐԸ ՄԵԾ ՔԱՂԱՔ ՄԸ ՎԵՐԱԳՐԱՒԵՑԻՆ

ՌՈՒՍՕ-ԳԵՐՄԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ՍՈՎԻԵԹՆԵՐԸ ՄԵԾ ՔԱՂԱՔ ՄԸ ՎԵՐԱԳՐԱՒԵՑԻՆ

ԳԵՐՄԱՆՆԵՐ ՆՈՐ ՅԱՂՔԱՆԱԿՆԵՐ ԿԸ ՆՇԵՆ

ԱՌՍՏ ԱՅԶՐԵԻ ՎԸ ՏԵՂԱՑ

Մոսկուա, 28 — Պատճառական զեկույց.— Սով. ուժերը քաւն գիմադրութիւն ցոյց կու տան Օռէսսայի, Սմոլենսքի, Քիկսէվի, Նովելի և Տնիեբրոփէթրովսքի շրջաններուն մէջ։ 8 առտուան օդանաւերու փոխարէն՝ 17 գիրման օդանաւեր խորտակուեցան։ Սովիէթ սուզանաւ մը, Պալթիկի մէջ վերջերս ընկղմած է 2 գերման փոքրագնացներ, որոնցմէ մէկը 5000 թոնայ, Քլնամի նաւահանգիստի մը մէջ։

Լոնտոն, 28.— Մոսկուայէն կը յայտարարուի թէ Ֆրէվի շրջանին մէջ մեծ քաղաք մը վերագրաւուած է, առանց յիշելու անունը։ Գերմանացիք կը յաւակնին գրաւած ըլլալ Վէլիքիյէ Լուքին, հիւսիսային ճակատի մէջ և Լենինկրատի հարաւարևելեան, Ղ՝ըսէ Գերլին, սովիէթ 22ոգ զօրաբաժինը փնտռուած է։ 17 հազար հոգի մեռած ու 400 թնդանօթներ խորտակուած են։

Գիրէզի ուժերը շրջապատելու վտանգի մէջ են բայց տակաւին այս վտանգը լրջի չի ենթարկուիր։ Տնիեբրոփէթրովսքի օգտագործումը տակաւին չի հաստատուիր և ոչ մէ գերման ուժերը կրցած են անցնիլ Տնիեբրէի միւս ափը։ Սովիէթները կը յայտարարէն թէ տակաւին ոչ մէկ ռուսիր ինկած է Լենինկրատի վրայ։ Ֆինները կը յայտարարեն թէ կռիւներ կը մղուին Վիպորգի փողոցներուն մէջ։

Ռուսերը ծանր կորուստներ կը պատճառեն Գերմաններուն։ Անոնց գերման 122ոգ զօրաբաժինէն 6000 գինուորներ մնացին։

Գերման լուրերու համաձայն Յիներմանլիք հասած են Լենինկրատ Մոսկուայի կապոյ ինքնաթռիչները։ Այս լուրը չի հաստատուիր կոր. ճակատի վրայ, առա հակառակորդին մասին նոր լուր չկայ։ Ռուսաստան կը շարունակէ բաւական գիմադրութիւնը և քաջքին գործարաններու կը շարունակեն աշխատիլ կանոնաւորապէս։ Կորուստները չատ բաւական են այս շրջանին մէջ։ Քլնամի գունդերը մեծ կորուստներ կրած են։ Գերմանական 9ոգ զօրաբաժինը բնաջնջուած է։

«ՌէՓՕՔԷ» կը տեղեկացնէ թէ շատ բաւական անձնաւորներ կը տեսնուին տեղւոյն, մանաւանդ Լենինկրատի շրջանին մէջ, ուր, գերման վերջին յարձակումէն ի վեր, 200 գերման թանգիր, 100է աւելի օդանաւեր խորտակուած և հազարաւոր գինուորներ մեռած են։

Ազատ Ֆրանսացիներու թիւր

ԿՐԿՆԱՊԱՏԿՈՒԱԾ

Գրազավիլ, 28 — Զօր. Ծը Կոլ, ճառի մը մէջ որ խօսեցաւ Գրազավիլի մէջ, յայտարարեց թէ Ֆրանսական Ազատ Ուժերու թիւր կրկնապատկուած է, որոնց կը կռուին օդի մէջ եւ ծովու վրայ։ Նաւերու թիւրը 60էն 100ի բարձրացած է և զինուորներունը՝ 35.000էն 60.000ի հասած է։

Զօր. Քարդալ եւ Հաբիպ Աթասի

ԿԸ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑԻՆ

Դամասկոս, 27.— Ն. Վ. Նախագահ Հաբիպ պէյ Աթասի եւ Բ. Գօմիսէր Զօր. Քարդալ, Մերձ. Արեւելքի մէջ Ազատ Ֆրանսայի ընդհ. պատուիրակ և հրամանատար, 27 Օգոստոսին հանդիպում մը ունեցան Դամասկոսի մէջ, փիսէրիպալարը։

Անոնց տեսակցութիւնները ուսնեցան երկրին տնտեսական և քաղաքական կացութեան, ինչպէս նաեւ ամենէն պարզ այն բոլոր մեթոդներուն մասին, որոնց կրնան իրականացնել Ազատ Ֆրանսայի ինքզինքեր եղած խնայուները՝ Սուրիոյ անկախութեան հաստատելու մասին։

Ն. Վ. Նախագահ Հաբիպ պէյ Աթասի ընթերցիր հիւր եղաւ Զօր. և Տիկին Քարդալի։

ՍԵՆԵԳԱԼԻ ԷԱՓՈՒԼԷՆ ՕԳԷՍ

Վիչի, 28 — Վերայլի մէջ, ուր Ռուսերոյ դէմ կռուող Ֆրանսացիներու մի մասի կ'ուսնենար և որուն ներքոյ էին Մ. Լավալ և Մ. Մարսել Տէաս նեղկաներէն մէկէ զինուորներ ղարձանց անոնց վրայ։ Երկուքն ալ վիրաւորուեցան և հիւանդանոց փոխադրուեցան։ Վերջերը ծանր էին։ Ներգործողը որ Բոլիոյէ կը կոչուի, ձերբակալուեցաւ։

ՀՕՐ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆՆ Է ՈՐ

ԳՐԱՒԵՑ ԹԱՎՐԻԶԸ

Մոսկուայի ձայնափիւռ երէկ գիտեր հաղորդեց թէ Զօրավար Գրիգորեանի 2 զօրաբաժին հայ զինուորները գրաւեցին Թաւրիզ քաղաքը։

Իրանի ցորեան Գերմանիա զրկուած

Անգլիա առգրեր կ'առնէ հատանգաւոր սովին

Լոնտոն, 28.— Իրանի կառավարութիւնը երկրին մէջ գտնուող գրեթէ բոլոր ցորենի պաշարները զրկած է Գերմանիա և երկիրը անմիջական սովի վտանգին առջև կը գտնուի։ Բրիտ. կառավարութիւնը հրահանգեց իր գունդերուն, որ իրենց հետ ցորեն տանին։ Ժողովուրդին պէտքերը հոգալու համար։ Արդէն իսկ 650 թոն ցորեն զրկած են գրաւեալ հողերը, որոնց պիտի բաւեն ժամանակի մը համար։

ԻՐԱՆԵԱՆ ՆԱՒԵՐՈՒ ԿՈՐՈՒՍՑ

Սիւրա, 27.— Կ'իմացուի թէ բրիտ. ուժերը ընկղմած են իրանեան մարտանաւեր և գրաւած 4 թնդանօթներ, պարենաւորման նաւ մը, երկու հերթապահ և ուրիշ փոքր նաւ մը։ Իրան մի ծովայնոյ Պոյնտէր ապաստանեցաւ։ Երբ փոխադրակում մը կը կը զնդակոծէր։ Գունաւոր Շահապուրի մէջ 7 գերման և իտալ. նաւերը գրաւուեցան և 8ոգ մը ընկղմեցաւ։ Բրիտ. կորուստները տեղեկան են։

Մոսկուա, 28.— Ռուս զեկույցը կը նշէ թէ երկու 4 ուրիշ քաղաքներ եւս գրաւուած են Իրանի մէջ։ որոնցմէ Գիրմանշարը սով սահմանէն 100 մղոն ներս է։ Սով. ուժերը զորեանական գիմադրութեան չեն հանդիպիր։

Եթովպիոյ մէջ վերջին կռիւը սկսաւ

Գահիրէ 28.— Բրիտ. գունդերը շրջապատեցին յարձակում մը Եթովպիոյ մէջ գտնուող վերջին իտալական գունդերուն վրայ։ Հարաւ օդային ռմբակոծումներ կատարուէ վերջ։

ՌՈՒՄԷՆ ԲԱՆԱԿԻ ՆԱԽԿԻՆ ՂԵԿԱՎԱՐԸ ՀՐՍՑԱՆԱԶԱՐԿ

Խարտում, 27.— Գուարդիէն կը տեղեկացուի թէ ռումէն բանակի նախկին ընդհանուր զեկավար Զ.Ր. Գիւսպէրը հրաժարագրի եղած է, որովհետեւ կը մերժէր ծառայել Տնիէսթրէն անդին գտնուող ռումէն բանակին։ Ուրիշ զօրաբաժիներ հրամարած են նոյն պատճառով։

Գերմանիա օդային ճամբայ կ'ուզէ

ԹՈՒՐՔԻՈՅԷՆ...

Անգարա, 27 — Կը տեղեկացուի թէ Գերմանիա Թրքական կառավարութենէն պահանջած է որ գերման օդանաւերու անցք տայ Թրքական հողի վրայէն, Իրանի գերման գաղութին պատանդ կիներն ու մանուկները Գերմանիա տանելու համար։

10 հազար գերման զօր. Սելաֆիկի մէջ

Մոսկուա, 27.— «Թասս» գործակալութիւնը կը նշէ թէ Գալիցիոյ մէջ գերման գունդերու պարտութիւնները տեղացին ոչ թէ մասով կը տարուին։ Միւս կողմէ, 10,000 գերման զինուորներ կեդրոնացած են Սելաֆիկի մէջ։ Ամէն օր ուրիշ ուժեր կուգան տեղեկանալու հին ուժերուն վրայ։ Անոնցմէ մեծ մասը կը բաղկանայ անկարգապահներէ և օդանաւորդներէ պատանդ մարդոցմէ։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ ԱՊՐՈՂ ՊԱՐՍԻԿՆԵՐԸ

չեն ուզեր զինուոր ըլլալ

Խարտում, 27.— Զինուորական տարիքի մէջ եղող 300 իրանցիներ, Թուրքիոյէն կանչուեցան Իրան, զինուորական համար։ բայց անոնք մասիր չեն վերադառնալ։ որովհետեւ կը նշկատեն որ իրանեան դիմադրութիւնը 10 օրէ աւելի չի կրնար տեւել։

Կը յայտարարուի հոս թէ բրիտ. ընդհ. օպայնեցոյ յանգուցեալ Թեամբ ղրկեցած է անկարգելուորներ՝ քարիւղի գաշտերու գրաւման համար։ Կարգ մը չեզոք շրջանակներ կը հաստատեն թէ անգլիական երկու հրամանատարութիւնները պիտի ձեռք առնեն կովկասի հատարակաց պաշտպանութիւնը։ չատ մը ուժեր կարենալ տանելու համար Ռեզաիոյ ճակատը։

Այժմ 2000 գերմաններ Թաւրիզէն ճամբայ ելած են՝ դէպի Թրքական սահման։

Ր. ԷՐ ՖՕՐՍԻ ԳՈՐԾՈՒՆԷՈՒԹԻՒՆԸ

Լոնտոն, 27 — Օդային նախարարութիւնը կը տեղեկացնէ թէ բազմաթիւ բրիտ. օդաստրմիդներ երեկ շատ մը յարձակումներ գործեցին Գերման նաւահանգիստներուն դէմ։ Առաւօտուն բանի մը օդանաւեր յաջողութեամբ յարձակեցան Քլնամի կարաւանի մը վրայ, Տրէզդն կղզիներուն բաղերի։

Պերլին, 27.— Գերման զեկույց մը կը նշէ թէ այս գիշեր [illegible] եւ հրդեհիչ ռումբեր արձակուած էն արեւմտեան Գերմանիոյ վրայ։ 2 օրէն. [illegible] զրեցնուեցան։

Լոնտոն, 27 — 10 գերման ինքնաթիռներ խորտակուեցան Հիւս. Ֆրանսայի վրայ այս առաւօտեան գործողութեանց ընթացքին։ 8 բրիտ. ինքնաթիռներ կը պակսին։

ՇԱՀԸ ՅԱՆՁՆ Կ'ԱՌՆԷ ՎՏԱՐԵԼ

ԻՐԱՆԻ ԲՈԼՈՐ ԳԵՐՄԱՆՆԵՐԸ

Լոնտոն, 28.— «ՌէՓՕՔԷ» գրէ. ակայուրիւնը կը տեղեկացնէ թէ Իրանի Շահը տեղեկացուցած է Ֆրիս. դեսպանները թէ յանձն է՝ առնել երկրէն վտարել բոլոր Գերմանները՝ բացի քանի մը մասնագէտներէ մի՞նչեւ մէկ տարի։ Գործողութիւնները պիտի տարուեցան մինչեւ որ Շահին այս առաջարկը հաստատի բրիտ. կառավարութեան կողմէ եւ գունացումներ ստացուին։

ՊԱՐՍԻԿ ԴԱՀԼԻՃԸ ՀՐԱԺԱՐԱՒԾ

Անգարա, 28.— Իրանէն առնուած լուրի մը համաձայն, պարսիկ գահլիճը հրաժարած է և Շահն ալ ընդունած է անոր հրաժարականը։ Նոր գահլիճը կազմելու համար խորհրդարանին տեղի կ'ունենան։ Անգարայի մէջ այն կարծիքը կը տիրէ թէ իրանեան պատերազմը երկար պիտի չտեւէ և արդէն իսկ դիմադրութիւնը չատ ցիլ է։ Երկրին մէջ տակաւին ընդհ. զօրաշարժ չի կատարուած և պիտի չկատարուի ալ։ Միւս կողմէ, Սատատպատի ուխտն ալ իր արժէքը կորսնցուց, որուան ըլլալով որ Թուրքիա ինքզինքը զատ կը զգայ կենտրոն լմանակցիլէ։

ԱՆԳԼԻԱՅԻՔ ՇԱՏ ՄԸ ՔԱՂԱՔՆԵՐ ԳՐԱՒԵՑԻՆ

Միւմա, 28.— Բրիտ գունդերը Իրանի հարաւէն և իրանեան սահմանէն մօտ 105 թլմ. ներս գտնուող տեղեր հասած են։ Ուրիշ կէտերու վրայ, անոնք հասած են մինչեւ 70—80 թլմ.։ Իրանի քարիւղային կարգ մը շրջաններու արդէն Անգլիացոց ձեռքը ինկած են։ Գանաբ-Շահապուրի մէջ չատ մը իրանցի նաւային ապաներ գիրկ առնուած են։

Գործողութիւնները չատ մեթոդիկ կերպով առաջ կը տարուին։ Հնդիկ ուժեր գրաւեցին Ապատանը, ուր գերի առին 350 հոգի և գրաւեցին երեք թանգ ու 2 թնդանօթ։ Գանիդիէնէ առաջացող բրիտ. ուժերը գրաւեցին Ժիլանը, Մարկարը և այլ տեղեր։ 6 թշնամի օդանաւեր խորտակուեցան։ Բրիտ. օդանաւեր ռմբակոծեցին Ահուազի օդակայանը։ Անկարելաւ ուժեր սահմանէն 110 թլմ. ներս գտնուող էքսքենը գրաւեցին։ Գիրան եւս գրաւուեցաւ։ Գաբրան գետն ի վեր առաջացումը կը շարունակուի։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԳՐԱՒՈՒՄՆԵՐԸ

Մոսկուա, 28.— Իրանի մէջ գործողութիւնները ծրագրի համաձայն կը շարունակուին։ Ոչ մէկ տեղ գիմադրութեան կը հանդիպին սովիէթ ուժերը։ Թրքական սահմանէն մինչեւ Կասպից ծով երկարող ուղիղ գծին կիսեղը գտնուող մարզով չրջանը գրաւուած է։ Սով. յառաջացողը տեղ տեղ մինչեւ 60 թլմ. ներս թափանցած է Իրանեան հողէն։ Թաւրիզէն դատ գրաւուած քաղաքներն են՝ Տիլման Արաքսիլ և Լիսաք։

ԳԵՐՄԱՆ ՄԵԹԵՆԱԶԷՆ ՈՒԺԵՐ ԻՐԱՆԻ ՄԷՋ

Անգարա, 28.— Այժմ յայտնի կ'ըլլայ թէ Իրանի մէջ կը գտնուին գերման մեթենազներ։ Գերման ուժերու Բ. էր Ֆորը բազմաթիւ ռմբակոծումներ կատարեց գինուորական կէտերու վրայ և թաւրիզիներ նեռեց կարգ մը քաղաքներու վրայ։

ՇԱՀԸ ԸՆԴՈՒՆԵՑ ԲՐԻՏ. ԴԵՍՊԱՆԸ

Լոնտոն, 27.— Թեհրանի անգլիական գեսպանը այս առաւօտ նոր տեսակցութիւն մը ունեցաւ Շահի հետ։ Կ'նեղանգրուի որ թաղաքը հանգարտ նկատի առնելով անգլ.-ռուս ուժերուն կարգադրութիւնը Իրանի մէջ, կենաւոր համար խաղաղ լուծում մը պիտի ուզէ գտնել։

ԲՐԻՏ. ԳՐԱՒՄԱՆ ԾԱՒԱԼԸ

Լոնտոն, 27.— Կը հաղորդուի թէ Թորսէ Ֆուտբոլի ոռեւ մասեան մարզով չրջանը Շաթ և Արաբ գետերուն մարզով երկրորդին ի փոր՝ մինչեւ Ապատան, բրիտ. ուժերուն ձեռքն է։

ԻՐԱՆԻ ԴԻՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՁՕՐՍԻՈՐ ՁԵ

Լոնտոն, 27.— Բրիտ. եւ սովիէթ զեկոյցներու ձեւը կը հաստատէ Լոնտոնի տպաւորութիւնը թէ իրանեան գունդերու գիմադրութիւնը երբեք զօրաւոր չէ։ Կէսօրին, զեկոյց մը կը յայտարարէր թէ բրիտ. եւ հնդիկ գունդերու յառաջացողները մեթոդիկ կերպով կը շարունակուի հարաւ արեւմտեան եւ արեւմտեան Իրանի մէջ։ Բրիտ. գունդերը Ապատանի ջրոյը մարտնչին իրանեան ուժերէ, բարի զի հաստատութեանց մօտ։ Երկու թնդանօթ եւ երեք զրահապատ ինքնաշարժեր գրաւուեցան։

Նոյնպէս, բրիտ. գունդերը 350 հոգի գերի առին։ Օդային գործունէութեանց իրը արդիւնք 5 իրանեան օդանաւեր ջանգուեցան եւ բազմաթիւ ուրիշներ ընտանուեցան։ Բրիտ. օդանաւային կորուստ չկայ։

Միւս կողմէ, սովիէթական գունդերը արագ յառաջացումներ կ'ունենան Թաւրիզի գրաւումէն վերջ։ Բնականաբար չի գիտցուիր թէ անոնք կ'ուղխատին մինչեւ բրիտ. ուժերուն, բայց գլխաւոր հարց այն է թէ Իրանցիք պիտի զօրացնէն իրենց գիմադրութիւնը թէ պիտի թոյլատրեն իրենց երկրին արագ գրաւումը։

Լոնտոնեան մամուլը կը կարծէ Շահին ուժերուն գիմադրութիւնը համարակրական է։ Ասիկա նշան է որ Իրան պատրաստ է բանակցելու։

ԱԶԳԵՐՈՒ ՃԱԿԱՏԱԳԻՐԸ ԿԸ ԴԱՐԲՆՈՒԻ

Ամբողջ երեքուկեսի ժողովուրդներուն օրուայ մասնակցութեան առթիւ, ներկայ պատերազմին ընթացքն ու հաւանական վախճանն է։ Մարդիկ ուշի ուշով ու անձկութեամբ կը հետեւին պատերազմական իրադարձութիւններուն, մէկդի գնելով ներքին խնդիրները։

Ասիկա չափազանցութիւն չէ, այլ իրականութիւն, որովհետեւ չկայ երկիր մը, որ օրէցօր ալ հեռու ըլլայ պատերազմական դէպքերէ։ Հապա՝ կեանքը հիմնական կերպով կախուած չըլլայ ներկայ պատերազմի ելքէն։ որով կրնանք ցայն պատերազմէն ունենալ զայն համայնքային Յեղափոխութիւն կոչել։

Ներկայ պատերազմը չափազանց ծաւալուն է և կ'ընդգրկէ մարդոյ երկրագունդը։ Կռուող երկու կողմեր տարբեր ձեւերով կը ձգտին առաջ ընկերային, տնտեսական և քաղաքական յեղափոխութիւն մը, որ հիմնական պիտի ըլլայ և միակ կերպը կատարելու տեսական խաղաղութիւն մը ստեղծելու համար։

Այնպէս որ, պատերազմիկ կողմերէն ոչն ալ որ յաղթէ, ոչ մէկ ազգ պիտի կրնայ չարտայայտել իր միլոյժմեան կեանքը։

— Եթէ Գերմանիան յաղթէ իր զինակիցներուն հետ, անշուշտ այնքան զօրաւոր պիտի ըլլայ, որ պիտի կարենայ ուզղակի թէ անուղղակի կերպով պարտադրել իր կամքն ու ազգային ծրագիրը։ բոլոր ազգերուն և նոյնիսկ այսօրուայ իր զինակիցներուն, որպէսզի բոլոր տնտեսութիւնը պիտի կազմակերպուի այնպէս, ինչպէս որ Գերմանիա կամենայ։ բնական է որ ցեղերու մէջ խարսխութիւն պիտի ըլլայ, և ամէնուն վրայ պիտի իշխէ գերմանը։ Հաշիւները ամէն կողմ հալածանքի պիտի ենթարկուին կրօնն ու եկեղեցին պիտի ճնշուին, ոչ մէկ ազգ պիտի կարենայ իրական ազատութիւն կամ ինքնավարութիւն վայելել, այլ բոլոր ազգերն ալ իրենց ընկերային, տնտեսական, քաղաքական, մշակութային, գաղափարական ու բարոյական կեանքը պիտի սահմանուին անորոշ համաձայն նոպիական կազմակերպութեան։

Թերեւս հիւս. Ամերիկան միայն կարենայ ազատ մնալ, սակայն պիտի հարկադրուի ըլլալ մեծ զոհողութիւն ներ և սարքուած մտնելու նոր իրաւակարգին։

Այս լուծէն ազատուելու գաղափարը պիտի ծնի ճնշուած բոլոր ազգերու մէջ և պիտի սարքուի տեսակներուն խորհրդ մշակոցներու մասին, որոց ազատ ճակատային զօրանոցի մը պիտի վերածուի նոր պատերազմի պատրաստութեան ու բնաջնջման համար։

— Եթէ Անգլիան ապահովէ յաղթանակը իր զինակցին Ռուսիոյ հետ, բոլորովին տարբեր պիտի ըլլայ այս յեղափոխութիւնը։ Բոլոր ազգերն ալ պատեհութիւն պիտի տանան ունենալ կամ ազատ ժողովրդական հետաքրքրութեան բարիքները, քաղաքական ու քաղաքացիական ազատութիւնները, իրենց Քրիստոնէ ու բարոյական ուժին համեմատ զարգանալու իրենց արժանի տեղը համամարդկային կեանքի մէջ, տիրանալ ինքնավարութեան ու անկախութեան կերպով զարգացնել իրենց ուրոյն մշակոյթը։ Վերջապէս, բոլոր ազգերն ալ որքանով վնասները և ըստ պոնիկ ու քանդիչ նորանոր զէնքեր հնարելու պատրաստութիւնները խուսափելու ու իրենց ազատ գոյութիւնը ապահովելու համար, պատեհութիւն պիտի ունենան կամովին կապուելու իրարու հետ և կազմելու քաղաքական ու տնտեսական համագործակցութիւն մը (Ֆեդերասիոն)։

Իրարու ենթակայութիւն պէտք է չլլլլ, թէ ո՛ր կողմն ալ յաղթէ, մարդկութիւնը ներկայ պատերազմէն յետոյ պիտի հարկադրուի հրաժարիլ դրամատիրութեան գրութիւնէն և զայն ենթարկել հիմնական փոփոխութեան ընկերվարական ուղղութեամբ մէկը խիստ և բանի, իսկ միւսը չափաւոր ու ազատամիտներով։

Ուրեմն տիրող հնչիւն ներկայ պատերազմով ազգերու ճակատագիրը կը գտնուի, որմէ զուրս պիտի կայ մարդկութիւնը տրն տեսակէտ ու քաղաքակրթական ուեւրի մեռնած։

Երբ, առանց բացառութեան բոլոր փոքր ու մեծ ազգերու ճակատագիրը գտնուին մէկ գրամի, տնտեսական անհասութիւնն ու մտահոգութիւնն ալ մեղադրելի չէ։ ընդհակառակը ժողովրդային արիամտութեան նշան կրնանք կոչել զայն։

Ամերիկա Քենեւրէ մասնակցած պատերազմի, բայց ուշարկի ապագայով մեծապէս կը հետաքրքրուի, որուն մասին եւս հետեւեալ փաստերը կը տրենք։

Անգլիոյ կատարած հսկայ զոհողութիւնները, Թուսիոյ մեծ ուրիւնուրի պատերազմները, որոնց նմանը պատմութիւնը չէ տրեսաներ, արդիւնաւոր ու մարդկութեան համար տեսական խաղաղարար գործելու մասնակցութիւնն ի՛նչ կրցա՞ն զերծ մնալ արգասաւոր ու ազատասէր Ամերիկան, թափանցուն ուրիւններուն գնով կը փափաքի երկրորդ խաղաղութիւն ապահովել ուշարկի, կը ճգնի ու կը ջանայ իր ըմբռնած ձեւով յաղագսել իր տեսակէտը ի գոյ ամէն զոհողութեան, իրը փաստ որոնցմէ միայն վերոյիշեալ չի՛ չեղ կը բաւէ գաղափար մը տալու համար յարգելի ընթերցողներուն։

Ռուզվելտ—Ջերչիլ տեսակցութիւնը որ տեղի ունեցաւ բաց ծովի մը մէջ եւ որուն պիտի յաղթդի նաև Անգլիոյ, Ամերիկայի և Ռուսիոյ մէջ և կատարուելիք խորհրդակցութիւն մը, ուրիշ բան չէ, եթէ ոչ բանի կատարուած հոգային փոփոխութիւնները լճանչնալ, ազգերը ինքնիշխան ու ազատ գարձնել, միջազգային շուկաներն ու նախանիւթերը բոլորին ուղղ բաց ընել, ծովերու ազատութիւնը յարգել, տիրաթափ թիւն կատարել և վերջապէս ուշարկի վերակազմել, նոր պատերազմներու և զրգռումներու տեղի չտալու համար օգտուելի ցորդ կատարուած սխալներէն ու զգաստել ապագային։

Վերոյիշեալ երկու անձնաւորութիւններու տեսակցութենէն վերջ տրատարակուած 8 յօդուածները կը բովանդակեն կարգ մը կէտեր, որոնց ցոյց կու տան թէ երկու մեծ պետութիւններ միաձայն են սաստանանման շարք, այսինքն Գերմանիան ու իր արբանեակները վառոդ կը ճանչնան մարդկային քաղաքակրթութեան համար, համաձայն են ամէն գնով չարիք պատերազմը և ամբողջովին կործանել նոյն բանակալութիւնը և հաւատիներ վերջ տալ մարդկային զինաթափ ընել Գերմանիան և ազատիները, որպէսզի չանուշիք յարմանակը ապարդիւն չանցնի։

Այս ուղղութեամբ ցոյց կու տան Ամերիկայի չանգրդռութիւնը մարդկային բարոյականի հանդէպ, որ մարդասիրաբար կը ընտրանենն մեծ զոհողութիւններ, ուշամբրիալով նեղութեան ու բարդ,

14 Սեպտեմբեր 1940ին

ԳԵՐՄԱՆԱՑԻՔ ԱՆԳԼԻՈՅ ՎՐԱՅ ՅԱՐՁԱԿՈՐՄ ՄԸ ԳՈՐԾԵՑԻՆ

13 Օգոստոս 1940ին Գերմանները գրաւեցին Մանշի նեղուցը գտնուող Ֆրանսական Գուլոնը նաւահանգիստը և առաջին օրի նեղագոյնը լուսաբերուեցան, այդ լրջանի բոլոր նաւահանգիստները գրաւեցին, որպէսզի կարենան պատրաստութիւններ տեսնել յարձակելու համար անգլիական ուղղութեամբ։

Ցուլիսի սկիզբները Գերմանները սկսան իրենց զինուորներուն գաղտնի ազմարարներ կատարել, ապա յարձակելու համար անգլ. կղզիներուն վրայ։

Այս լրջանի բնակչութիւնը ամէն օր հեռաւոր արբոզութիւնը կը դիտէր. լոգնեալներ բեռնաւորուած նաւերուն քաղաքակրթ չիներուն փոքր նաւակներով ու զինուորներով նաւահանգիստներէն կը հեռանային, սակայն այդ նաւերուն գէպի օր կազմ ազգուելը անորոշ կը մնար, որովհետեւ նաւահանգիստն հարիւր 1—3 մղոն հեռացած արբանեակաց ամպի մը շնորհիւ անհասանելի կ'ընէին իրենց ուղղութիւնը։

Այս գործողութիւնները ամէն օր կը կատարուէին. բայց կիրակիէն ուր զինուորները ցիլ մը հանդէս կ'ընէին սաւաստէն մինչև կէսօրէ վերջ ժամը 3ը, իսկ երեք ժամ ալ ծովագրեալ լոգան դի փորձեր կ'ընէին, մասնաւոր յանձնախումբի մը ներկայութեամբ։

Յարձակո՞ւմ թէ փարեմ

Ահա այսպիսի անդրադարձներ տեղի կ'ունենային 1940ի սաստը ու ոյժ խորը թեղուն ակնանասի մը, որ հետեւելը կը պատմէ.

«Գերմանները Ցուլիսի մեջի կ'ըսէին թէ անգլ. Կղզիներուն վրայ Սեպտեմբերի սկիզբը պիտի յարձակինք. մինչ այդ, գերմանական ուժը ոյոյզիին ցանած պիտի ըլլայ անգլ. Նաւահանգիստներն ու հանս օդայիի բոլոր կեդրոնները և երբ որ անգլ. բոլոր օգնականները փճանան՝ այն ատեն Անգլիոյ վրայ արշաւ մը չատ գիւրին գործ է։»

«Անկից յետոյ մեզի ըսին թէ արձակումը յետաձգուած է Սեպտ. 15ին Սակայն Սեպտ 14.ին գերմանները ուսկալի հարուած մը ստացան, որ մեզի գաղանի պահերին։ Սակայն գերման զինուորներէն այսքան մը կրցանք հասկնալ որ անգլ. օգնականները յարձակած են գերման նաւատորմիղի մը վրայ, ԳրէՓի և Սէնմալէի մէջ եւ որ զինուոր և ազմանիւթ կը փոխադրէր։ Իսկ կորուստներուն թիւը 6 հազար գ'անցնի։

Երկրորդ օրը գերման գրաւոյ ուժերու կողմէ հրանգ մը եղաւ որ երկու չարաթ կ'տոգիլէր ձկնորսութիւնը ծովեղերքներէն, որպէսզի կարենան մեռելները հաւաքել։

Մերկ ու մերկ, գերման հրամանատար մը իր ֆրանսական բանականերէն մէկուն ըսած էր թէ անգլ. օգնականները գերման հանգնաւորուն վրայ յարձակում մը ըրին երբ անոնք իրենց ամենօրեայ փարեզ կը կատարէին։ Սակայն գերման հրամանատարին կինը ասաւ գրեցրուն գիտցիներ կ'ուզէին ու ծովը կը նետէին, իսկ դեպքին օր, ծովը սեռանին թաւալ գերման զինուորներ կալ կատարեր երբ անոնց տակաւին կիսով ձեւով այրած ու բոլորուն մէջ էին։ որովհետեւ անգիտանք քարեր թափելէ յետոյ այսուհետ ուսմարերով կրակի ասանի»

«Զինուորներու այս պատմութիւնը գերմաններուն բերանէն լսուեցաւ է, իսկ ամեն ամեն փաստը այն է թէ գերման հրամանատարութիւնը մեծ զգաստասութեամբ արձանագրեց այս պարտութիւնը և ուսանին պատճառներէն մէկը եղաւ որ հիմնեցր հրաժարի Անգլիոյ վրայ յարձակելու իր ծրագրէն։

Գրաւեց՝ ՎԱՀԱԳՆ.

Ֆրանսան պիտի ցցուի Բայիի դէմ

Լոնտոն, 27.— «Տեղեկագիր Բոսթ» այսօր կը մեկնաբանէ Ֆրանսական կացութիւնը. «Պէտք չէ սպասել, կը գրէ ան, որ Ֆրանսայեցիք այժմ զանգուածային ձեւով օտար ելլեն։ Ասոնք այս բանը պիտի ընեն երբ որ լաւ գտնուած ըլլան՝ ցցնելու համար վարչերը որ կը տիրեայ իրենց հաշուին։ Հիմակուընէ մինչեւ այդ ժամանակ, անոնք իրենց մէջ պիտի մշակեն դիմադրութեան ոգի, այս ոգին որ ամենասխալ արգիւնը կ'ունենայ գրաւման գունդերուն բարոյականին վրայ։ Գերմանացիք այժմէն կը զգան սարսափը այն օրուան երբ, Անգլիոյ օգնութեամբ, Ֆրանսան պիտի կանգնի իրենց դէմ։

Մոսկուա, 27.— Սովիէթական զեկոյցը կը տեղեկացնէ թէ առաջ գունդերը բուռն կռիւներ մղած են ամբողջ ճակատին վրայ։

Լոնտոն, 28.— Ր. Էր Ֆորդ Կիւրտարեմանան Գերմանիոյ մէջ ամբաստանեց Գանլոնեռը և ուրիշ զանգամ կէսաբ։

Գերլին 27.— Իրանի դեսպանը Ֆոն Ռիպենթրոփին այցելեց։ Ֆոն Բարէն Անգարայէն Գերլին պիտի մեկնի։

ՇԽՈՂՆԵՐ

Գանանիցեցեց Ռիֆիի սիկարէթները, որոնց կը ծախուին բոլոր ծխավաճառներուն քով։

20 սիկարէթնոց տուփեր	Ս.Դ.
Ոսկի Գլեզ	40
Վիրջինիա	18
Եէնիչ	28

Ա Գեյլուպ	23
Գաֆրա	17
Էքսթրա Էքսթրա	30
Հանում	18
Գաթլի սերթ հատ	12
Գաթլի սերթ բարակ	10
Մերհան	9
Սամսուն	9
Ռեժի	8
Օրիան	9
Գաթլի սերթ 100 հատ	50ի

Ա Զ Դ

ՅԱՆՁՆԱԿԱՏԱՐԻ ԼՐԱՏՈՒՄԻՊԵԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐՈՒՆ ԴՐԱՍԵՆԱԿ (ԱԶԴ)

ՆԵՏԻՄ ՏԵՐՎԻԾ ԵՒ ՃԵԼԱԼ ՃԵՎԻԾ

կը դիւրացնեն առեւտրական եւ Քեռի վերաբերեալ ամէն տեսակ գործառնութիւններ, կ'ընդունին ամէն տեսակ ապահովագիրներ ու փոխանորդութիւններ

յանան ամէն տեսակ ապահովագիրներ, կերպերու դրամը երկրի վրայ, առանց տեսակ չանգիտութեան։ Գ.

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պալեստինի տեսուչ-գանձապետները գիտան են ունեցեր երկրի Բ Գոմի էջին, որ Յուլիս յ և Լիբանանի հետ առեւտրական յարաբերութիւնները վերսկսին, 1939.ին առաջուայ համաձայնութեան հիման վրայ։

Ցիլիսյ առեւտրականները ազատ յարաբերութեանց վերադարձը, կը նկատեն միակ միջոցը երեք երկիրներու տնտեսական վերականգնումին

— Ներքին գործոց Նախարարաթեան գիտամամ կատարեց ոստիկան զորքերու ապա ի ենթասայ հասցնելու համար գաղտնական գաղթեալներ մը բանալ։ Մէկ տարի գաղտնագաղթութիւնով սպայիներ, խաղարդ և երկու տարուայ գաղտնագաղթութիւնով ենթասպաներ պիտի հանին, սանալով վկայականներ։

Ասոնք ապագային պիտի կրնան ստանձներ բարձրաստիճան։

Ոստիկանական Տնօրէնութիւնը յայտնեց ոստիկաններու միջոցաւ կատարած քննութիւնները վերջ 2 տարուան ընթացքին 26 տուներ փակուած են, գաղտնարան անբարոյականութիւնը արգիլելու համար։

— Դամասկոսի մէջ 800 հազար Ֆրանք գրամագլուխով կազմեցին Ընկերութիւն մը կազմուած է։

— Մեկ կողմէն կատարուելիքները և մեւս կողմէ անգլ. և Ֆրանս. իշխանութիւններ Խորհրդարանները կը կատարեն տեսակցութիւններ յարաբերութիւնները ապահովելու նոր միջոցներու մասին։

Անհանգիստները երկրագործներուն ան գիւրութիւն կանխավճար բրած էր կատարութիւնը, որ պէտք անոնց կարենան ապանգիտաբերուն վճարել բոնց պարտքերը և փոխադրուն բերեն։ Ամբողջ կալուածը Բայց այսպիսիներէն չատ չեղան փոխադրեցան ոստանայիր ստանալ։ Երբ արդէն փոխադրած էին, գնահատիչ Ցանն ամբարտաքի կողմէ իրենց ստանան արձանագրուած ամբարքը կամ անկէ ուրիշներ։

Նկատելով որ ոստիկաններն Քիւբ չատ է, այժմ կատարութիւնն ալ հաւաքագրուած է գինալ ասոր գաղանիքը, որ գնահատուած քանակէն չատ ուրիշ կը ծախսուի և հոգացողը իրեն յատկացուածէն չատ ուրիշ ամբարած արմատ կ'ունենայ։

— Գալ էլ Ճանէնի վճռական ները կատարութեան բ զրաքանչիր մը ներկայացնելով կշիռ ասարքին գէմ իրենց տնտեսականը և գործուած անարդարութիւնները ցնցեն ու ամբարձ ինքդրեցին լիշելով թէ քաղաքական կարգութիւն չէ ասած իրենց բարդութիւնն։

Ցիլիսյ առեւտրականները ինկնեն թէ երբ ազատ մը հանդարտակ տեսի կը կշռուի ու ասուրքը կը վերարուի, ապա՝ նոյն ապարանքը բարձրանալու են։ Քարանալ կամ ուրիշներու փոխանցուի կամ ուրիշներ կը գտնուի։ Ամբարանի ամբարանքի համար կրկին կշռուի ասուրք գտնուի։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՁԵԿՈՒՈՑ

Հռոմ, 27.— Իտալական զեկոյցը կը նէ նոր օգտագործում մը որ կատարուած է իտալ. օգտնուելու գութեան կողմէ, Միքապա օգնականին դէմ։

Արեւելեան Ափրիկէի մէջ, Քենամի բուռն յարձակումներ զրաքանչիրուեցան մեր յառաջեալ գերդիրքերուն դէմ։ Իտալացիք կատաղօրէն կը գիմադրեն։

Հիւս. Ափրիկէի մէջ, Թոպրուքի ճակատին վրայ ճնշանքի գործունէութիւն։ Բրոս. օգտնուելու Քիւնց բուռն կերպով ամրակոծեց Թրիբոլիի եւ Զենկազիին։

Սոֆիա, 28.— Հեռագրային և հեռաձայնային հաղորդակցութիւնները գադարած են Իրանի և Թուրքիոյ մէջ։ Անկլոսաս յարձակուեցն իրեր մեր մէջ Քրէն անցած է սահմանը։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Գեն. Համարձակում Փարիզեանի կարանցացած է ոստիկանական զորքի արձանագրութեան տնտարկը։ որուն մէջ կը գտնուին իր անձնագիրը եւ Ֆրանսական դարտ մը։

Գտնողն կը խնդրուի յանձնել խմբագրատան, որուն փոխան պիտի ստանայ մէկ ուրիշական ոսկի իրը նուէր։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Կարեցեր Տիկին Եղիսաբէթ Եկաւան (Ժենայ Յովհաննէս Ինճիեան), որ ամուսնացած է Հաճի Փիլիպոս Եկաւանի զաւակը Կարապետ Եկաւանի հետ), կը փնտռէ իր զաւակը Փիլիպոս Կարապետ Եկաւանը, որ Կարիէն գաղթելով Տէրտիմի մէջ Գաթալ Ֆանվուլի կոմէ ապրում է քրէշ՝ Վարենիկի և սոր երկու զաւակներուն՝ Ճակոբ և Ցաղութիանի հետ։

Փիլիպոս Կ. Եկաւան այն ատեն 15 տարեկան է։ Ասոնց մասին լսելու ունեցողներէն կը խնդրուի անգեղեցնել խմբագրութիւնս կամ հետեւեալ հասցէին։

DJÉVDÉT HALIM — MOSSOUL (IRAK)

Մոսուլ օրէն

ԲԱՑՈՒՄԸ ՊԻՏԻ ԿԱՏԱՐՈՒԻ

ՍԻՆԵՄԱ ԱՐԱՔՍԻ

ՍԻՒԼԵՄԱՆԻ ՊՈՂՈՏԱՅԻՆ ՎՐԱ